

גאוגרפיה

מיקוד לשאלונים בגאוגרפיה:

057203 — ארץ-ישראל והמזרח התיכון, 2 יח"ל

057102 — נתי"ב — ניתוח תופעות יסוד במרחב, 1 יח"ל

נבחנים בהיקף של 5 יח"ל חייבים להיבחן גם על אחד משאלוני תחומי ההתמחות הבאים:
057204 או 057205 או 057206.

057204 — הפיתוח והתכנון המרחבי, 2 יח"ל

057205 — כדור הארץ והסביבה, 2 יח"ל

057206 — האדם במרחב החברתי-תרבותי, 2 יח"ל

נבחנים הכותבים עבודת חקר ייבחנו בשאלון 057107, הכולל את שלושת תחומי ההתמחות, ויענו על שאלות מתחום התמחות אחד בלבד.

057107 — הפיתוח והתכנון המרחבי או כדור הארץ והסביבה או האדם במרחב החברתי-תרבותי, 1 יח"ל

שים לב!

נבחנים בהיקף של 5 יח"ל חייבים לבחור באחד מהשאלונים: 057204 (תחום התמחות — הפיתוח והתכנון המרחבי) או 057205 (תחום התמחות — כדור הארץ והסביבה) או 057206 (תחום התמחות — האדם במרחב החברתי-תרבותי).
נבחנים הכותבים עבודת חקר ייבחנו בשאלון 057107, הכולל את שלושת תחומי ההתמחות, ויענו על שאלות מתחום התמחות אחד בלבד.

— המיקוד מתבסס על תכנית הלימודים "גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה — תכנית לימודים לחטיבה העליונה" (הוצאת ת"ל, התשס"ח, 2008).

אפשר למצוא את התכנית גם באתר האינטרנט של מפמ"ר לימודי הגאוגרפיה באתר:

www.education.gov.il/geographya

שים לב:

— בשאלונים 057203, 057102, 057204, 057205, 057206, 057107, מותר להשתמש באטלסים האלה בלבד:

(1) אטלס אוניברסיטאי חדש. פרופ' מ' ברור, הוצאת יבנה, 1993 ואילך.

(2) אטלס כרטא — פיזי, מדיני, כלכלי, חברתי. פרופ' א' שחר, הוצאת כרטא, 1993 ואילך.

(3) אטלס כרטא אוניברסלי. פרופ' א' שחר, הוצאת כרטא, 2007.

— בשאלון 057203 מותר להשתמש גם באטלס זה:

אטלס ישראל החדש — האטלס הלאומי. הוצאת המרכז למיפוי ישראל והאוניברסיטה העברית בירושלים, 2008.

הערה: חלק מהשאלונים יכללו נספחים ובהם תמונות ואיורים מסוגים שונים.

שים לב!

להלן הנושאים שמהם יחוברו השאלות במבחן.
ייתכן שילוב בין כמה נושאים בשאלה אחת, או התייחסות לנושא אחד בכמה שאלות.

שאלון 057203 — גאוגרפיה של ארץ-ישראל והמזרח התיכון**פרק א — גאוגרפיה של ארץ-ישראל**

- חקלאות.
 - אקלים (כולל מצבים סינופטיים).
 - תמורות באוכלוסייה והשפעתן על המרחב היישובי.
 - אי-שוויון מרחבי-כלכלי חברתי.
 - כלכלת ישראל — מעורבות ציבורית ויזמות פרטית.
 - מטרופולינים.
 - שימושי קרקע במרחב העירוני.
 - איכות הסביבה ופיתוח בר-קיימא.
 - בבחינה תיכלל שאלה המתבססת על אחד מהמאמרים האלה:
 - "מחצבות עזובות במרחב חיפה: ממפגע סביבתי לנכס ציבורי", תמר מילגרום, אופקים בגאוגרפיה, 2008.
 - רב השיח בנושא "חזון לתחבורה מקיימת בישראל?", מתוך: "אקולוגיה וסביבה", מאי 2011.
- שים לב:** המאמרים נמצאים באתר האינטרנט של מפמ"ר לימודי הגאוגרפיה, בתוך: "המקראה האינטרנטית לבגרות", בקטגוריה "חומרי למידה וקישורים מקצועיים".

הערות:

- באחת השאלות ייכלל טקסט קצר.
- אחת השאלות תתבסס על אטלס ישראל החדש — האטלס הלאומי, **מהדורת 2008**.
- באחת השאלות תשולב תמונה.
- אחת השאלות תתבסס על "המקראה האינטרנטית לבגרות" שנמצאת באתר האינטרנט של מפמ"ר לימודי הגאוגרפיה.

פרק ב — גאוגרפיה של המזרח התיכון

- נופים — דרכי היווצרות והשפעה על האדם.
 - תופעה סביבתית והשפעתה על האדם.
 - תמורות בהתיישבות.
 - כלכלה גלובלית.
 - מצרים.
- מבין המאמרים בספר **המזרח התיכון בפתח המאה ה-21: מבחר מאמרים בגאוגרפיה לחטיבה העליונה**, ששמותיהם פורסמו בתחילת שנת הלימודים בחוזר מפמ"ר תשע"ב/1 לחטיבה העליונה, תישאל שאלה המתבססת על אחד מהמאמרים האלה:
- המזרח התיכון — תמונת מצב ומגמות התפתחות אפשריות / ברנרד לואיס.
 - אסלאם ודמוקרטיה בעולם הערבי / מאיר ליטבק.
- שים לב:** המאמרים נמצאים באתר האינטרנט של מפמ"ר לימודי הגאוגרפיה, בתוך: "כותר ספרי לימוד", בקטגוריה "חומרי למידה וקישורים מקצועיים".

שאלון 057102

נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב (אנסין)

השאלות יעסקו בנושאים המפורטים להלן, הקשורים למרחב שלא נלמד:

- מיקום.
- אזורים ויחידות נוף.
- מבנה גאולוגי ותופעות גאולוגיות.
- אזורי אקלים, מאפייני אקלים, גורמי אקלים והשפעתם על הכלכלה.
- אוכלוסייה.
- ערים ועיור.
- תיירות.

שים לב: באחת השאלות בשאלון זה ייכלל טקסט קצר.

בחלק מהשאלות בשאלון זה ישולבו תרשימים.

שים לב!

נבחנים בהיקף של 5 יח"ל חייבים לבחור באחד מהשאלונים 057204 (תחום התמחות — הפיתוח והתכנון המרחבי) או 057205 (תחום התמחות — כדור הארץ והסביבה) או 057206 (תחום התמחות — האדם במרחב החברתי-תרבותי), ולענות על ארבע שאלות מתוך שבע שאלות.
נבחנים הכותבים עבודת חקר ייבחנו בשאלון 057107, הכולל את שלושת תחומי ההתמחות, ויענו על שתי שאלות מתוך שבע שאלות מתחום התמחות אחד בלבד.

ספרי הלימוד המאושרים לתחומי ההתמחות:

- הפיתוח והתכנון המרחבי.
- כדור הארץ והסביבה.
- האדם במרחב החברתי-תרבותי.

ספרי הלימוד המאושרים יצאו לאור בהוצאת משרד החינוך — המזכירות הפדגוגית, האגף לתכנון ולפיתוח תכ"ל והפיקוח על הוראת הגאוגרפיה והמרכז לטכנולוגיה חינוכית, ירושלים 2010.

שים לב: בחלק מהשאלות בשאלונים אלה ישולבו תמונות ותרשימים.

שאלון 057204 ופרק א בשאלון 057107**הפיתוח והתכנון המרחבי**

- מדדי פיתוח.
- קולוניאליזם וגלובליזציה.
- אי-שוויון מרחבי בתוך מדינות.
- גורמי מיקום ערים.
- שימושי קרקע במרחב העירוני.
- תמורות במרחב העירוני במדינות מפותחות.
- חקלאות ורמת פיתוח.
- מחצבים וסביבה.
- תהליכי פיתוח מקיימים

שאלון 057205 ופרק ב בשאלון 057107**כדור הארץ והסביבה**

- משאבי הטבע של כדור הארץ — מים, אוויר, קרקע ואנרגיה.
- שינויי האקלים.
- עננים ומשקעים.
- סלעי כדור הארץ.
- טקטוניקת הלוחות.

שאלון 057206 ופרק ג בשאלון 057107**האדם במרחב החברתי-תרבותי**

- אי-שוויון מרחבי ועוני בתוך מדינות.
- העיר כמרחב רב-תפקודי.
- תהליכים דמוגרפיים.
- הגירה בינלאומית.
- גלובליזציה, חברה ותרבות.
- מחלות ומגפות.